

Ігор ДЕМ'ЯНЕЦЬ,
orcid.org/0000-0002-5549-5122
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри естрадно-вокального мистецтва
Університету Короля Данила
(Івано-Франківськ, Україна) igor.demianets@ukr.edu.ua

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ ЕСТРАДНОГО ВОКАЛІСТА

У статті висвітлено роль навчальної практики як важливого складника професійного становлення майбутнього естрадного вокаліста в системі мистецької освіти. Обґрунтовано, що навчальна практика виступає не лише завершальним етапом закріплення теоретичних знань, а й самостійною педагогічною системою, спрямованою на формування комплексу професійно значущих компетентностей вокаліста. Особливу увагу приділено інтеграції теоретичної, вокально-технічної та виконавської підготовки студентів у процесі практичної діяльності.

Розкрито значення навчальної практики у розвитку вокальної техніки, зокрема формуванні дихальної опори, резонансного звукоутворення, дикційної чіткості, інтонаційної точності та вокальної витривалості, необхідних для естрадного співу. Підкреслено, що в умовах практики студент має можливість адаптувати індивідуальні технічні навички до реальних сценічних та концертних умов, що сприяє усвідомленню специфіки естрадного вокального виконавства.

Проаналізовано вплив навчальної практики на розвиток артистизму, сценічної культури та виконавської інтерпретації музичного твору. Зазначено, що саме практична діяльність забезпечує формування сценічної свободи, комунікативності, емоційної виразності та вміння працювати з глядацькою аудиторією. Наголошено на важливості інтерпретаційної роботи з репертуаром, яка дозволяє студентам усвідомити художній зміст твору, стилеві особливості естрадної музики та авторський задум.

У статті підкреслено педагогічний потенціал навчальної практики як засобу професійної соціалізації майбутнього естрадного вокаліста, формування відповідальності, сценічної дисципліни, навичок самоконтролю та самооцінки власної виконавської діяльності. Зроблено висновок, що систематично організована навчальна практика є ключовим чинником професійного зростання естрадного вокаліста, забезпечуючи цілісність його художньо-виконавського та особистісного розвитку.

Ключові слова: навчальна практика, естрадний вокаліст, професійне становлення, вокальна техніка, артистизм, сценічна культура, інтерпретація музичного твору.

Ihor DEMIANETS,
orcid.org/0000-0002-5549-5122
PhD in Art Studies,
Associate Professor at the Department of Pop and Vocal Arts King Danylo University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) igor.demianets@ukr.edu.ua

THE ROLE OF EDUCATIONAL PRACTICE IN THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF A POP VOCALIST

The article examines educational practice as a crucial element in the professional development of future pop vocalists within the system of arts education. It is argued that educational practice serves not only as the concluding stage for consolidating theoretical knowledge, but also as an independent pedagogical framework aimed at developing a broad range of professionally significant competencies. Particular attention is given to the integration of theoretical preparation, vocal-technical training, and performance experience through practical activity.

The study reveals the importance of educational practice in shaping vocal technique, including the development of breath support, resonant sound production, clear diction, accurate intonation, and vocal endurance – skills essential for pop singing. It is emphasized that practice-based learning enables students to transfer and adapt technical abilities to authentic stage and concert conditions, helping them understand the specific demands of pop vocal performance.

The article also analyzes how educational practice contributes to the development of artistry, stage presence, and interpretative mastery. Practical experience supports the formation of stage confidence, communicative competence, emotional expressiveness, and the ability to engage with an audience. Special emphasis is placed on interpretative work with repertoire, which allows students to grasp the artistic content of musical works, recognize stylistic characteristics of pop music, and convey the author's artistic intention.

Furthermore, the article highlights the pedagogical value of educational practice as a means of professional socialization. It fosters responsibility, stage discipline, self-regulation, and the ability to evaluate one's own performance critically. The article concludes that systematically organized educational practice is a key factor in the professional growth of a pop vocalist, ensuring the unity of artistic, performance-related, and personal development.

Key words: *educational practice, pop vocalist, professional development, vocal technique, artistry, stage culture, musical interpretation.*

Постановка проблеми. Вокальне естрадне мистецтво – важливий культурний феномен, його провідні характеристики визначають історичний контекст та вплив на суспільство, відіграє вагомую роль для культури і суспільства в цілому. Адже, саме багатогранне вокальне естрадне мистецтво не лише розважає, воно відображає соціальні, політичні та культурні аспекти свого часу, а також формує музичний та культурний ландшафт сучасного суспільства.

Сучасна система мистецької освіти орієнтована на підготовку конкурентоспроможних фахівців, здатних до активної творчої діяльності, самореалізації та професійної мобільності. Особливе місце у цій системі посідає підготовка естрадних вокалістів, адже естрадне виконавство вимагає поєднання високого рівня вокальної техніки, артистизму, сценічної культури, комунікативних умінь та здатності працювати в умовах сучасного культурно-мистецького простору.

Важливим компонентом професійної підготовки майбутнього естрадного співака є навчальна практика, яка забезпечує безпосередній зв'язок між теоретичним навчанням і реальною виконавською діяльністю. Саме в процесі практики студент має можливість застосувати здобуті знання з вокалу, сценічної мови, акторської майстерності, ансамблевого співу, сценічного руху, а також сформувати первинний професійний досвід.

Навчальна практика створює умови для безпосереднього залучення студентів до професійної діяльності, сприяє формуванню практичних умінь і навичок, розвитку творчого мислення та самосвідомості. Саме у процесі практики відбувається становлення виконавської індивідуальності майбутнього естрадного вокаліста.

Незважаючи на наявність розроблених програм фахової підготовки естрадних вокалістів, у практиці мистецької освіти спостерігається недостатня увага до цілісного осмислення ролі навчальної практики у процесі професійного становлення майбутніх співаків. Навчальна практика часто розглядається як допоміжний або формальний етап навчання, що знижує її потенціал у формуванні професійної компетентності студентів. Виникає потреба у ґрунтовному аналізі змісту, функцій і педагогічних можливостей навчальної практики як важливого чинника професійного розвитку естрадного вокаліста.

Аналіз досліджень. Проблеми професійної підготовки вокалістів та формування виконавської майстерності висвітлено у працях вітчизняних науковців у галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства. Зокрема, питання розвитку вокальної техніки та голосоутворення досліджували А. Попова, Л. Красовська, М. Мигович, Н. Євстігнєєва, Н. Дрожжина; проблеми артистизму та сценічної культури – Г. Гаценко, В. Коломієць, М. Сухолова; інтерпретаційні аспекти вокального виконавства – В. Горобець, Я. Курганова, З. Нестерук-Вознюк.

Дослідження з вокальної педагогіки здебільшого присвячені питанням розвитку вокальної техніки, артистизму, сценічної культури, інтерпретації музичного твору. У окремих наукових працях висвітлено практичну підготовку студентів мистецьких спеціальностей, однак роль навчальної практики саме у професійному становленні естрадного вокаліста потребує подальшого системного вивчення, що й зумовлює актуальність даного дослідження.

Метою статті є комплексний аналіз ролі навчальної практики у професійному становленні естрадного вокаліста, теоретичне обґрунтування її педагогічного значення та визначення основних напрямів впливу на формування вокально-виконавських, сценічних і професійно-комунікативних компетентностей майбутнього фахівця.

Для досягнення поставленої мети передбачено розв'язання таких завдань:

- проаналізувати теоретичні підходи до проблеми професійного становлення естрадного вокаліста у системі мистецької освіти;
- визначити місце навчальної практики у структурі фахової підготовки студентів вокальних спеціальностей;
- розкрити зміст, функції та основні форми організації навчальної практики естрадних вокалістів;
- охарактеризувати вплив навчальної практики на формування вокально-технічних, виконавських і сценічних умінь студентів;
- визначити педагогічні умови ефективної організації навчальної практики у закладах мистецької освіти;
- узагальнити практичний досвід та сформулювати висновки щодо підвищення результативності навчальної практики.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному аналізі ролі навчальної практики в професійному становленні естрадного вокаліста з акцентом на формування вокально-виконавських, сценічних і комунікативних компетентностей. Уперше узагальнено практичний досвід організації навчальної практики, запропоновано методичні рекомендації щодо підвищення її ефективності, а також систематизовано вплив різних форм практичної діяльності на розвиток професійних умінь студентів.

Практична значущість дослідження полягає у систематизації і узагальненні педагогічного досвіду організації навчальної практики естрадних вокалістів, що дає змогу підвищити ефективність професійної підготовки студентів мистецьких закладів освіти. Результати роботи можуть бути використані для:

1. Удосконалення методики навчальної практики.

На основі проведеного аналізу запропоновано рекомендації щодо планування та реалізації різних форм практичної діяльності, включаючи:

- репетиційну роботу (сольні й ансамблеві виступи, сценічні вправи, робота над інтерпретацією музичного твору);
- концертну діяльність (організація внутрішніх і публічних концертів, участь у фестивалях, конкурсах та культурно-мистецьких проектах);
- проектну діяльність (створення авторських програм, відео- та аудіопродукції, робота над музично-сценічними постановками).

Така систематизація допомагає керівнику планувати практику відповідно до рівня підготовки студентів і сучасних вимог концертно-виконавської сфери.

2. Розвиток професійних компетентностей студентів.

Впровадження запропонованих методичних рекомендацій сприяє формуванню у студентів:

- високого рівня вокальної техніки та стилістичної гнучкості;
- здатності до сценічної взаємодії та колективної творчості;
- навичок роботи з мікрофоном і звукопідсилювальною апаратурою;
- умінь художньо-інтерпретаційного аналізу музичного твору;
- професійно-комунікативних навичок та рефлексивного мислення.

3. Підвищення мотивації та професійної самосвідомості.

Безпосередня участь студентів у концертній та творчій діяльності дозволяє оцінити власний рівень підготовки, визначити слабкі місця і шляхи

вдосконалення, а також формує усвідомлене ставлення до обраної професії. Практика стимулює розвиток самостійності, відповідальності та ініціативності, що є ключовими якостями для успішної самореалізації естрадного вокаліста.

4. Використання результатів у навчально-методичній діяльності.

Рекомендації, сформовані в ході дослідження, можуть бути застосовані у:

- розробці програм і планів навчальної практики;
- організації репетиційних та концертних занять;
- підготовці методичних посібників для викладачів і студентів;
- проведенні семінарів, майстер-класів та тренінгів із розвитку вокальної та сценічної майстерності.

5. Підвищення якості підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Інтеграція теоретичної та практичної підготовки забезпечує формування виконавців, здатних до творчої самореалізації в умовах сучасного культурно-мистецького простору. Практика дозволяє студентам не лише освоїти професійні навички, а й набути досвіду взаємодії з публікою, технічним персоналом та колегами, що сприяє підвищенню рівня їхньої конкурентоспроможності на сучасній естрадній сцені.

6. Перспектива впровадження у закладах освіти різних рівнів.

Результати дослідження можуть бути використані у музичних школах, коледжах, академіях та університетах для формування уніфікованого підходу до організації навчальної практики естрадних вокалістів. Вони також можуть стати основою для розробки інноваційних педагогічних технологій, спрямованих на комплексне формування вокально-виконавських, сценічних і комунікативних компетентностей студентів.

Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема:

- теоретичний аналіз, синтез і узагальнення науково-методичної літератури з проблем вокальної педагогіки та мистецької освіти;
- порівняльний аналіз підходів до організації навчальної практики у різних закладах освіти;
- педагогічне спостереження за навчальною, репетиційною та концертною діяльністю студентів-вокалістів;
- аналіз результатів виконавської діяльності студентів під час проходження навчальної практики;

– метод систематизації та узагальнення для формування висновків і практичних рекомендацій.

Виклад основного матеріалу. Професійне становлення естрадного вокаліста є складним, поетапним і багатокomпонентним процесом, що передбачає не лише засвоєння спеціальних знань і формування вокально-технічних умінь, а й розвиток художнього мислення, сценічної культури, артистизму, комунікативних та особистісних якостей. У цьому контексті навчальна практика розглядається як системоутворювальний компонент професійної підготовки, що забезпечує органічний зв'язок між теоретичним навчанням і реальною виконавською діяльністю.

На відміну від аудиторних занять, навчальна практика моделює реальні умови професійної діяльності естрадного вокаліста, створюючи ситуації творчого вибору, сценічної відповідальності та публічної самореалізації. Саме в процесі практики відбувається перехід від навчального виконання до професійно орієнтованої діяльності, що є визначальним для формування виконавської індивідуальності студента.

Навчальна практика у системі мистецької освіти виконує низку взаємопов'язаних функцій, які забезпечують комплексний вплив на професійне становлення майбутнього фахівця.

Функції навчальної практики у професійній підготовці естрадного вокаліста

Функція	Зміст і педагогічне значення
Навчальна	Закріплення та поглиблення теоретичних знань; формування вокально-технічних умінь (дихання, звукоутворення, дикція, інтонація)
Адаптаційна	Прийняття до реальних умов сценічної та концертної діяльності, подолання психологічних бар'єрів
Розвивальна	Розвиток музичного мислення, художньої яви, артистизму, сценічної пластики
Комунікативна	Формування навичок професійної взаємодії з педагогами, колективом, звукорежисерами
Мотиваційна	Підвищення інтересу до професії, формування стійкої професійної мотивації
Рефлексивна	Розвиток умінь самоаналізу, самоконтролю, корекції виконавської діяльності

Комплексна реалізація зазначених функцій дозволяє розглядати навчальну практику як багатовекторний педагогічний інструмент, що впливає на всі складові професійної компетентності естрадного вокаліста.

Одним із ключових завдань навчальної практики є розвиток вокально-технічної бази студента. У процесі практичної діяльності майбутні естрадні вокалісти удосконалюють навички дихальної опори, звукоутворення, інтонаційної точності, артикуляційної чіткості та тембрової виразності (Самаєва, 2019; 103–117).

На відміну від навчальних занять, практика передбачає використання вокальних умінь у складних акустичних і психологічних умовах сцени. Це вимагає від студента мобілізації технічних ресурсів голосу, вміння зберігати стабільність звучання, контролювати динаміку та тембр у процесі концертного виконання (Стасько, 2018; 271–288). Таким чином, вокальна техніка набуває не абстрактного, а функціонального характеру, орієнтованого на професійний результат.

Естрадне вокальне виконавство характеризується синтетичністю, що передбачає органічне поєднання співу, акторської гри, сценічного руху та візуальної виразності. Навчальна практика створює умови для формування сценічної культури як інтегрованої якості особистості виконавця (Бобул, 2021; 193).

Сценічний образ вокаліста – це новий «живий» характер, що виникає внаслідок складного процесу – одночасного «озвучення» вокального твору й акторського втілення яскраво виражених особистісних якостей персонажа. Оскільки зовнішні особливості героя вокального твору не завжди збігаються з характерними рисами самого вокаліста, то створення сценічного образу здійснюється за формулою «стати іншим, залишаючись самим собою», дотримання якої сприяє перевтіленню. Лише після цього можна стверджувати про формування нового «живого» характеру. Творче перевтілення актора ґрунтується на його здатності до швидких змін. У житті цей процес здебільшого є некерованим (підсвідомим), натомість, працюючи над музичним твором, співак свідомо йде до перевтілення (Даяк, 2019; 163).

У процесі практики студенти опановують навички створення сценічного образу, роботи з жестом, мімікою, позою, сценічною пластикою. Значна увага приділяється розвитку емоційної виразності, вмінню передавати художній зміст твору через вокально-сценічні засоби. Артистизм формується не як зовнішній ефект, а як внутрішня готовність до творчого самовираження (Бойчук, 2023; 56).

Важливою складовою професійного становлення естрадного вокаліста є формування інтерпретаційних умінь. Навчальна практика сприяє переходу від репродуктивного виконання до творчо усвідомленої інтерпретації музичного твору.

Етап навчальної практики	Зміст діяльності студентів	Очікувані результати
Підготовчий	Ознайомлення з цілями і завданнями практики; добір репертуару; планування репетиційної та концертної діяльності; первинна діагностика вокально-технічного рівня	Усвідомлення студентами мети практики; формування мотивації до професійної діяльності; визначення індивідуальних завдань і напрямів розвитку
Репетиційний	Робота над вокальною технікою; відпрацювання дихання, інтонації, дикції; формування сценічного образу; інтеграція вокалу з акторськими та хореографічними елементами	Удосконалення вокально-технічних умінь; розвиток артистизму та сценічної культури; формування виконавської впевненості
Виконавський (концертний)	Участь у сольних і ансамблевих виступах; концертна діяльність; робота з мікрофоном і звукопідсилювальною апаратурою; взаємодія з публікою	Набуття практичного сценічного досвіду; розвиток професійної стабільності; формування навичок концертно-виконавської діяльності
Комунікативно-професійний	Співпраця з педагогами, концертмейстерами, режисерами, хореографами, звукорежисерами; робота в колективі	Розвиток професійно-комунікативних умінь; здатність до колективної творчості; формування відповідальності та професійної етики
Рефлексивно-аналітичний	Аналіз власних виступів; самооцінка результатів; обговорення з педагогом; корекція індивідуальної траєкторії розвитку	Формування рефлексивних умінь; розвиток критичного мислення; усвідомлення особистісно-професійного зростання
Підсумковий	Узагальнення результатів практики; підготовка звітів, творчих презентацій або підсумкових концертів	Сформованість професійної компетентності; готовність до самостійної творчої діяльності; професійна самореалізація

Робота над репертуаром у межах практики передбачає аналіз музичного тексту, поетичного змісту, стилістичних особливостей композиції, визначення художньої концепції виконання. Студенти навчаються приймати самостійні виконавські рішення, формувати індивідуальне трактування твору, що є основою професійної зрілості. Влучними постулатами вважається практична сторона дослідження репертуарних тенденцій естрадного співака Н. Дрожжиною «репертуар добираться з урахування вокальної та художньо-виконавської підготовки ... із доступністю у вокально-технічному та музично-художньому планах, корисним для розвитку голосу, культури ... на певному етапі становлення творчої особистості» (Дрожжина, 2019: 180).

Специфіка естрадного вокалу зумовлює необхідність володіння мікрофонною технікою та навичками роботи зі звукопідсилювальною апаратурою. Навчальна практика забезпечує формування практичних умінь контролю відстані до мікрофона, регулювання сили звуку, тембрових відтінків, взаємодії зі звукорежисером.

Опанування технічних аспектів естрадного виступу сприяє професійній впевненості студентів і підвищує якість виконавського результату в реальних концертних умовах.

Навчальна практика є важливим середовищем формування професійно-комунікативних якостей майбутнього вокаліста. Участь у колективних формах діяльності сприяє розвитку відповідальності, дисциплінованості, уміння працювати в команді та дотримуватися професійної етики.

Крім того, практика стимулює розвиток особистісних якостей – упевненості, самостійності,

стресостійкості, що є необхідними для успішної сценічної діяльності.

Важливою умовою ефективності навчальної практики є розвиток рефлексивних умінь студентів. Аналіз власних виступів, усвідомлення досягнень і труднощів, здатність до самокорекції сприяють формуванню адекватної професійної самооцінки.

Педагогічний супровід практики має бути спрямований не лише на контроль результатів, а й на стимулювання рефлексивного мислення, що забезпечує індивідуалізацію професійного розвитку майбутнього естрадного вокаліста.

Етапи навчальної практики естрадного вокаліста та результати професійного становлення

Таким чином, навчальна практика виступає багатофункціональним педагогічним інструментом, що забезпечує цілісне професійне становлення естрадного вокаліста. Вона сприяє не лише формуванню вокально-технічних і виконавських умінь, а й розвитку особистісних якостей, необхідних для успішної творчої діяльності в умовах сучасного мистецького простору.

Висновки. Навчальна практика є важливим етапом професійного становлення естрадного вокаліста, оскільки забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичних умінь у реальну виконавську діяльність. У процесі практики студенти набувають досвіду сценічної поведінки, удосконалюють вокально-технічні навички, розвивають артистизм, комунікативні та організаційні здібності.

Систематично організована навчальна практика сприяє формуванню професійної компетентності майбутнього естрадного співака, підвищує

рівень його готовності до самостійної творчої діяльності та адаптації до умов сучасного мистецького простору. Практика дозволяє студентам опанувати як сольні, так і ансамблеві форми виконання, набувати досвіду участі у концертних програмах, удосконалювати роботу з мікрофоном та звукопідсилувальною апаратурою, а також розвивати сценічну культуру та артистизм.

Навчальна практика формує у студентів здатність до самостійного творчого мислення, розвитку індивідуального стилю виконання та артистичного самовираження. Вона стимулює професійну мотивацію та сприяє формуванню усвідомленого ставлення до обраної професії, а також допомагає студентам критично оцінювати власну діяльність, проводити рефлексію та коригувати процес підготовки.

Отже, навчальна практика не лише реалізує освітні завдання, а й виступає ключовим чинником професійного та особистісного розвитку естрадного вокаліста. Її системне та ефективне впровадження у навчальний процес є необхідною умовою підготовки висококваліфікованих, творчо обдарованих, конкурентоспроможних виконавців, здатних до успішної самореалізації у сучасному музичному і культурно-мистецькому середовищі.

Таким чином, результати дослідження підкреслюють, що навчальна практика є не тільки педагогічним інструментом закріплення знань та умінь, а й важливим механізмом формування цілісного професійного образу естрадного вокаліста, що включає вокальну майстерність, сценічну культуру, артистизм та комунікативну компетентність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бобул І. В. Естрадно-вокальне мистецтво в контексті розвитку масової культури. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв № 3. Київ, 2021. С. 190-196.
2. Бойчук А. Нариси формування естрадного співака України у парадигмі ХХІ століття. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 60, том 1, Дрогобич, 2023. С. 53-59.
3. Горобець В. Проблемні аспекти вокального виконавства в естрадній та академічній манері. Молодий вчений. № 2 (54). Київ, 2018. С. 501-504.
4. Даюк Ж., Денисюк В. Підготовка майбутніх співаків до вокально-сценічної професійної діяльності. Нова педагогічна думка. № 1 (97). Рівне, 2019. С. 161-163.
5. Дрожджина Н. Вокальне мистецтво естради: історія, теорія, практика. Навчальний підручник для здобувачів ступеня магістра закладів вищої освіти культури і мистецтв III–IV рівнів акредитації зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» спеціалізації «Музичне мистецтво естради». Нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського, Харків, 2019. 336 с.
6. Самая Т. Вокальне мистецтво естради України: монографія. Київ: Четверта хвиля, 2019. 152 с.
7. Стасько Г. Є. Основи технології звукоутворення у сучасній практиці виховання голосу: Навчально-методичний посібник. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ, 2018. 330 с.

REFERENCES

1. Bobul I. (2021) Estradno-vokalne mystetstvo v konteksti rozvytku masovoi kultury. [Pop and vocal art in the context of the development of mass culture] Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv № 3. Kyiv, 190-196. [in Ukrainian].
2. Boichuk A. (2023) Narisy formuvannia estradnoho spivaka Ukrainy u paradyhmi KhKhI stolittia. [Essays on the formation of the Ukrainian pop singer in the paradigm of the 21st century] Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Vyp. 60, tom 1, Drohobych, 53-59. [in Ukrainian].
3. Horobets V. (2018) Problemni aspekty vokalnoho vykonavstva v estradnii ta akademichnii maneri. [Problematic aspects of vocal performance in pop and academic styles] Molodyi vchenyi. № 2 (54). Kyiv, 501-504. [in Ukrainian].
4. Daiuk Zh., Denysiuk V. (2019) Pidhotovka maibutnykh spivakiv do vokalno-stsenichnoi profesiinoi diialnosti. [Preparing future singers for professional vocal and stage activities] Nova pedahohichna dumka. № 1 (97). Rivne, 161-163. [in Ukrainian].
5. Drozhzhyna N. (2019) Vokalne mystetstvo estrady: istoriia, teoriia, praktyka. Navchalnyi pidruchnyk dlia zdobuvachiv stupenia mahistra zakladiv vyshchoi osvity kultury i mystetstv III–IV rivniv akredytatsii zi spetsialnosti 025 «Muzychne mystetstvo» spetsializatsii «Muzychne mystetstvo estrady». [Vocal art of pop music: history, theory, practice. Basic textbook for graduates of master's degrees of higher education institutions of culture and art of the III–IV levels of accreditation in the specialty 025 «Musical art» of the specialization «Musical art of pop music»]. Nats. un-t mystetstv im. I. P. Kotliarevskoho, Kharkiv, 336 [in Ukrainian].
6. Samaia T. (2019) Vokalne mystetstvo estrady Ukrainy: monohrafiia. [Vocal art of Ukrainian pop music: monograph]. Kyiv: Chetverta khvylia, 152 [in Ukrainian].
7. Stasko H. (2018) Osnovy tekhnolohii zvukoutvorennia u suchasni praktytsi vykhovannia holosu: Navchalno-metodychnyi posibnyk. [Fundamentals of sound production technology in modern voice education practice: A methodological perspective]. Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka, Ivano-Frankivsk, 330 [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 28.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.03.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

